

Alþingi
Nefndasvið
Austurstræti 8-12
150 Reykjavík

Reykjavík, 26.10.2018

Efni: Umsögn Öryrkjabandalags Íslands um frumvarp til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2019. Þingskjal 2 – 2. mál.

Öryrkjabandalag Íslands (ÖBÍ) hefur fengið til umsagnar frumvarp til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2019.

Barnabætur (um 2. gr.)

Barnabætur hafa mikilvægu hlutverki að gegna í lífi barnafjölskyldna og þar á meðal í lífi örorkulífeyrisþega með börn. Tilgangur barnabóta er að tryggja öllum börnum skilyrði til eðlilegs lífs. Rannsóknir hafa sýnt að þúsundir barna á Íslandi búa við skort. Ríkisvaldið hefur skyldum að gegna gagnvart þessum börnum og verður löggjafinn því að grípa til markvissra aðgerða sem skila árangri í baráttunni gegn fátækt. Því er jákvætt skref að hækka viðmiðunarfrjárhæðir barnabóta úr 2.900.000 kr. árstekjum hjá einstæðum foreldrum í 3.600.000 kr. og úr 5.800.000 kr. í 7.200.000 kr. hjá hjónum og sambýlisfólki. Örorkulífeyrisþegi, einstætt foreldri með eitt barn á framfæri og eingöngu lífeyri almannatrygginga sér til framfærslu fengi á næsta greiddar nær óskertar barnabætur, sem verða rúmum 36.000 kr. hærri en á síðasta ári.

Hækkunin er jákvæð, en breytir þó ekki þeirri staðreynd að barnabætur hér á landi eru enn mjög lágtekjumiðaðar. Vakin er athygli á því að í fylgiriti með frumvarpinu er gert ráð fyrir að framlag til barnabóta verði óbreytt árin 2020 og 2021. Það getur ekki staðist.

Vaxtabætur (um 3. gr.)

Vaxtabætur hafa mikilvægu hlutverki að gegna fyrir alla þá sem greiða af húsnæðislánnum. Vaxtabyrði er of mikil hér á landi. Mjög mikilvægt er að tekjulágir einstaklingar fái greiddar vaxtabætur til að geta frekar ráðið við greiðslu húsnæðislána. Það er því miður ekki raunin. Sökum þess að eignastofnar fyrir útreikning vaxtabóta eru lágir og hafa verið svo til óbreyttir í næstum áratug, hafa fjölmargir tekjulágir einstaklingar ekki fengið greiddar vaxtabætur undanfarin ár. Fasteignamat hefur hækkað verulega síðustu ár og því teljast þessir einstaklingar ekki skulda nægilega mikið í eigninni sinni enda þótt ekki hafi létt á vaxtabyrðinni. Einstaklingar með heildarárstekjur jafnvel undir 3.600.000 kr. eru ekki að fá greiddar vaxtabætur þrátt fyrir að greiða meira en 30% af ráðstöfunartekjum sínum í vexti af húsnæðislánnum og þá

er eftir annar tilfallandi kostnaður vegna reksturs húsnæðis. Eigið fé í fasteign skiptir í raun ekki máli ef ráðstöfunarfé stendur ekki undir framfærslu. Húsnæðisstuðningur þarf fyrst og fremst að taka mið af tekjum fólks. Þetta er þess valdandi að tekjulágir einstaklingar missa eigið húsnæði og færast yfir á leigumarkaðinn, þar sem leiguverð er enn hærra en afborganir af eigin húsnæði.

Við þessu verður ríkisvaldið að bregðast með markvissum aðgerðum. Í frumvarpinu er lagt til að útreikningsreglur vaxtakerfisins verði óbreyttar, sem er mjög miður. Ætlunin er að hækka nettóeignarmörk bótanna um 10% Ætlunin er að framlög til vaxtabóta muni lækka um 600 milljónir kr. árið 2019. Gert er ráð fyrir áframhaldandi lækkun næstu árin og að framlög til vaxtabóta verði komin niður í rúma 3,5 milljarða kr. árið 2020 en þau voru rúmir 6 milljarðar kr. árið 2017 og tæpir 12 milljarðar kr. árið 2010.

Hækka þarf eignastofna verulega. Eignastofn til skerðingar er í dag m.v. 4,5 milljónir króna hjá einstaklingi og 7,3 milljónir króna hjá hjónum en var árið 2010 (vegna ársins 2009) rúmlega 7,1 milljón króna hjá einstaklingi og tæplega 11,4 milljónir fyrir hjón/sambýlisfólk. Þá fellur réttur til vaxtabóta niður við nettóeign upp á 7,2 milljónir króna hjá einstaklingi en tæplega 11,7 milljónir króna hjá hjónum/sambýlisfólki. Þessi mörk miðuðust við tæplega 11,4 milljónir króna hjá einstaklingi og rúmlega 18,2 milljónir króna hjá hjónum fyrir árið 2009. Á sama tíma hefur fasteignaverð u.þ.b. tvöfaldast.

Enn fremur þarf að hækka tekjuviðmið, en vaxtabætur til einstaklings með 4.000.000 kr. árstekjur, skerðast um 340.000 kr. vegna tekna. Það er veruleg skerðing af ekki hærri tekjum og ekki er að sjá að nokkra breytingu eigi að gera þar á. Hefur tekjutenging vaxtabóta aukist og er í dag 8,5% af tekjum dregið af vaxtagjöldum við útreikning en var 6% fyrir árið 2009.

Tillögur um breytingar:

Lagt er til að reiknað verði út hversu mikið fasteignamat hefur hækkað frá árinu 2009 og eignamörkin uppfærast í samræmi við þá hækkun.

Þá er einnig lagt til að lögfest verði að eignastofn fyrir vaxtabætur hækki árlega í samræmi við þróun fasteignamats.

Ennfremur er lagt til að endurskoðuð verði sú framkvæmd sem er á ákvörðun vaxtabóta sem verið hefur við lýði frá setningu laga nr. 164/2010 en síðan þá hefur ákvörðun um vaxtabætur verið í formi breytinga á bráðabirgðaákvæði LXI í tekjuskattslögum.

Breytingar persónuafslætti (um 4. gr.).

Samkvæmt frumvarpinu á að hækka persónuafslátt um 1% til viðbótar við lögbundna hækkun í samræmi við vísitölu neysluverðs. Þessi 1% hækkun þýðir í raun að persónuafslátturinn hækkar um aðeins 539 kr. á mánuði umfram vísitölu. Árið 2018 greiða lífeyrisþega skatt af tekjum yfir 145.945 kr. á mánuði, en sú fjárhæð hækkar í tæp 152.000 kr. á næsta ári m.v. forsendur fjárlagafrumvarpsins.

Breytingar á skattaumhverfinu á undanförunum árum hafa ekki verið til hagsbóta fyrir örorkulífeyrisþega og annað lágtekjufólk. Skattbyrði þessa hóps hefur aukist mjög mikið. Ein af meginástæðum aukinnar skattbyrði, einkum lágtekjufólks, er að persónuafsláttur hefur ekki fylgt launþróun. Persónuafsláttur hefur mest áhrif á þá tekjulægstu

þar sem um fasta upphæð er að ræða. Því yrði veruleg hækkun hans mikil kjarabót fyrir lágtekjufólk. Boðuð 1% hækkun breytir hér engu. Persónuafsláttur árið 2018 er 53.895 kr. og er ætlunin að hækka hann í 56.051 kr. Ef hann hefði fylgt launavísitölu, sem var tekin upp árið 1989, væri hann 112.904 kr. á mánuði vegna ársins 2018 og skattleysismörk 305.650 kr. á mánuði.

Lögð er áhersla á að hækkun persónuafsláttar nýtist lágtekjufólki mun betur en lækkun skattþrósentu í lægra skattþrepi. Slík aðgerð ekki aðeins viðheldur ójöfnuði, heldur eykur hann. Hækkun persónuafsláttar er einföld og skilvirk leið til að bæta kjör hinna lægst launuðu, eykur jöfnuð og flækir ekki skattkerfið.

„Lágmarkslaun og óskertur lífeyrir TR voru skattfrjáls frá 1988 til 1996. Síðan þá hefur vaxandi hluti lágmarkslauna verið skattlagður, frá 6% 1997 og upp í 37% árið 2008. Þá minnkaði skattaði hlutinn í tvö ár en tók svo aftur að stækka. Nú er meira en helmingur lágmarkslauna skattlagður að fullu (51%).“¹ Sama á við um óskertan lífeyri almannatrygginga.

Tillögur um breytingar

Tekjur einstaklinga undir 300.000 kr. á mánuði verði undanþegnar skattgreiðslum.

Breyting á lögum um tekjuskatt nr. 90/2003 með síðari breytingum:

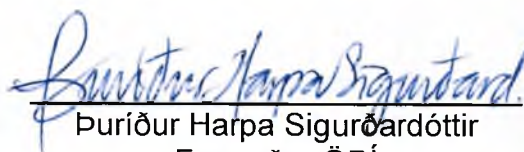
Persónuafsláttur skal í upphafi hvers árs taka breytingu í réttu hlutfalli við mismun á **launavísitölu** við upphaf og lok næstliðins tólf mánaða tímabils.

Áskilnaður

ÖBÍ áskilur sér rétt til að gera frekari athugasemdir við frumvarpið á síðari stigum. Einnig eru fulltrúar ÖBÍ reiðubúnir til að funda um efni frumvarpsins.

Ekkert um okkur án okkar.

Með vinsemd og virðingu,

Þuríður Harpa Sigurðardóttir
Formaður ÖBÍ

¹ https://kjarninn.is/skodun/2018-10-12-stora-skattatilfaerslan/?utm_content=buffer21347&utm_medium=social&utm_source=facebook.com&utm_campaign=buffer